

College van B&W Gemeente Zuidplas
T.a.v. wethouder D.A. de Haas
Postbus 100
2910 AC Nieuwerkerk aan den IJssel

Datum: 23 januari 2017

Onderwerp: Evaluatie WMO, deeladvies Beleid Hulp bij het Huishouden

Geacht College,

Hierbij brengt de Adviesraad Sociaal Domein Zuidplas (hierna te noemen De Adviesraad) advies uit over de evaluatie van beleid hulp bij het huishouden. In dit deeladvies zullen we kort ingaan op dit specifieke onderwerp. In ons separate advies over de evaluatie WMO als geheel zullen wij ons standpunt ten aanzien van de verschillende onderwerpen in samenhang aangeven.

Breedte en omvang van de evaluatie beleid hulp bij het huishouden:

De evaluatie van het beleid beschrijft de indicering en gaat vooral over het aantal uren. Voor de Adviesraad zou de evaluatie breder moeten gaan. Het gaat daarbij niet alleen over kwaliteit van het schoonmaken. Maar ook aspecten als de sociale component, het praatje, het voorkomen van eenzaamheid, het even helpen bij het ordenen van gedachten zijn waardevol. Juist deze aspecten kunnen zwaardere zorg in een later stadium voorkomen. En juist voor deze aspecten is geen tijd meer door de huishoudelijke hulp.

In de evaluatie van het cliëntervaringsonderzoek wordt voor de behandeling van de top 5 met opmerkingen, verwezen naar het beleid Hulp bij het huishouden. Deze komen in de evaluatie echter niet terug.

De indicaties en de uitspraken van de Centrale Raad van Beroep.

Het gehouden onderzoek in Utrecht

Een groot deel van de argumentatie om het beleid ongewijzigd te houden, wordt gebaseerd op het onderzoek in Utrecht. Met de stelling dat onze gemeente gemiddeld hoger indiceert dan het minimaal benodigd conform dit onderzoek. In combinatie met het argument dat er altijd maatwerk plaatsvindt.

De Adviesraad wijst er op dat er geen juridische grondslag is, dan wel vanuit juridisch oogpunt bevestigd is dat dit onderzoek in Utrecht afdoende is. En dat een gemeente, zonder enige toets naar gelijkwaardigheid (denk bijv. aan de samenstelling van het woningbestand, veel 1-2 kamerflats in Utrecht), mag stellen dat de normen nu objectief vastgesteld zijn. De Adviesraad houdt zich buiten de juridische impact, maar verzoekt de gemeente Zuidplas aan te geven op basis waarvan zij van mening is dat dit onderzoek vergelijkbaar is en tevens of dit juridisch houdbaar is.

De normen

Het vergelijk van de normen tussen Zuidplas en CIZ zullen feitelijk kloppen. Echter het overzicht van verschillen geeft een vertekend, en in onze ogen een te positief, beeld. De verschillen zijn gebaseerd op de maximale normen, zoals ook door u aangegeven. Indien er sprake is van één- of tweekamer appartementen verschilt de norm meer. Daarnaast blijft de term "dat door maatschappelijke

denkbeelden en schoonmaaktechnieken” minder uren nodig zijn nog onverklaard en daarmee ondoordringend wat daarmee bedoeld wordt, laat staan aangetoond.

Aantal bezwaren

De Adviesraad vindt de waarde van het argument dat er weinig bezwaren zijn zeer beperkt. Het verlenen van hulp bij het huishouden vindt bijna per definitie plaats aan kwetsbare burgers. Juist die groep is enerzijds niet gewend om bezwaren in te dienen, en anderszins vaak ook niet in staat om dit te doen. Angst om tegen de organisatie in te gaan waar je afhankelijk van bent is een bekend verschijnsel. Voor de Adviesraad is dit daarom geen argument om het beleid ongewijzigd te laten.

De gesprekken

De Adviesraad heeft meerdere signalen dat, met name in de beginperiode van het indiceren vanuit de WMO, er in de gesprekken nadrukkelijk gestuurd is op bezuiniging en omlaag brengen van indicaties. Tevens zijn er signalen dat in die gesprekken gezegd zou zijn dat bijvoorbeeld wassen niet meer in het pakket zit. Kortom, er is de beleving ontstaan dat er in het beginstadium niet geïndiceerd is naar noodzaak, maar met een bezuinigingsdoelstelling. Dit is soms ook letterlijk in de keukentafelgesprekken aangegeven. En dat in een periode dat onafhankelijke cliëntondersteuning beperkt beschikbaar was en ook niet aangeboden. Kan de gemeente aangeven wat de correctheid van deze signalen is.

Maaltijdvoorzieningen en overige voorzieningen die er buiten vallen:

In de beschrijving wordt regelmatig aangegeven dat er diverse voorzieningen en alternatieven voor handen zijn voor bijvoorbeeld boodschappen doen, maaltijdvoorzieningen en was- en strijkvoorzieningen. Wat u niet vermeldt, is hoe deze voorzieningen bekostigd moeten worden en dat dit niet voor iedereen betaalbaar is.

De praktijk

Uit de signalen en eigen ervaringen van de Adviesraad blijkt dat er in veel situaties, gelukkig, maatwerk is geleverd. De Adviesraad krijgt echter ook veel signalen dat het aantal uren huishoudelijke hulp te veel omlaag is gebracht en dat cliënten in de problemen komen. En tevens dat de groep mantelzorgers, die vaak het gat hebben moeten opvullen, zwaar overbelast zijn. Kortom, de Adviesraad acht het goed denkbaar dat een lagere indicering van huishoudelijke hulp een verschuiving van de problematiek naar de mantelzorgers is. En dat daar de nieuwe zorgvraag gaat ontstaan.

Daarbij is het goed te bedenken dat in een aantal gevallen de “oude” hulp is blijven schoonmaken die ook de “oude” stijl hanteerde. Doen wat op dat moment nodig is, hetgeen ook blijkt uit de evaluatie van de pilot resultaatbekostiging. Onze vrees is dat de komende periode een reëel, minder positief, beeld gaat ontstaan.

Het beleid in bredere zin

Voor de Adviesraad zijn een aantal andere, in de evaluatie niet benoemde aspecten, ook relevant voor de evaluatie. Een aantal zijn hierna aangegeven.

Wisseling van de hulpen voor de cliënt

Dit blijft voor de Adviesraad een aandachtspunt, de hulp bij het huishouden levert vaak meer wenselijke diensten. Denk aan het sociale contact, aan de signaleringsfunctie. Maar zeker ook een bepaalde mate van vertrouwdheid bij de cliënt, waardoor problemen voorkomen kunnen worden. Dit is ook één van de opmerkingen vanuit het cliëntervaringsonderzoek.

Arbeidspositie van de werknemers bij hulp in huishouden

Een oorzaak van bovenstaande is de flexibilisering van de arbeidscontracten. Juist hierdoor vinden veel wisselingen plaats voor de cliënt en wordt er afbreuk gedaan aan de vertrouwdheid. Overigens krijgen wij steeds meer signalen dat door de wijze van flexibilisering en het omgaan met uren (steeds minder contracturen per hulp) deze medewerkers niet meer in de eigen levensbehoefte kunnen voorzien. Een nieuwe doelgroep binnen de participatiewet lijkt er aan te komen. De Adviesraad vindt dat de gemeente hier ook een maatschappelijk verantwoordelijkheid in heeft.

Stipter en de toewijzing van zorgverleners aan cliënten

De ervaringen met Stipter en de mate van regie van cliënten wordt niet geëvalueerd.

Ervaringen PGB

De ervaringen met PGB en het proces hieromtrent dan wel de status (terugloop?) van nieuwe aanvragen wordt niet geëvalueerd.

Inkoop beleid en kwaliteit zorgverleners

Een evaluatie van het inkoopbeleid, evenals de meting van de kwaliteit van de zorgverleners komen in deze evaluatie niet aan de orde.

Bovenstaande punten ontbreken in de evaluatie en daarmee wordt er ook geen oplossing aangegeven voor de genoemde knelpunten.

Conclusie

De Adviesraad adviseert, vooralsnog, niet positief over het voornemen om het beleid hulp bij het huishouden ongewijzigd te houden.

- Er wordt voor een aantal hierboven genoemde aspecten geen oplossing geboden;
- Het is onvoldoende duidelijk of er wel aanpassingen in het beleid voorgesteld worden richting het inkoopkader 2018, en zo ja welke;
- **Maar het belangrijkste van alles: er zijn signalen dat de verleende zorg op dit gebied te minimaal is en dat mantelzorgers (te) zwaar belast worden.**

Tot slot:

Indien toch besloten wordt het beleid ongewijzigd vast te stellen:

Is de gemeente bereid om het beleid opnieuw te publiceren, inclusief de normeringen, vergezeld van een neutrale boodschap. En de cliënten die in een eerder stadium zijn geïndiceerd, de kans te geven alsnog bezwaar tegen de eerder vastgesteld indicatie in te dienen. Met name als de boodschap en sturing in het keukentafelgesprek dat ze hadden, afweek van het nu gepubliceerde beleid. Zodat zekerheid is dat er juist en rechtmatig is geïndiceerd.

Daarnaast is in de diverse stukken is in de afgelopen periode een voorschot genomen op "de mogelijke extra kosten" voor hulp bij het huishouden in verband met de uitspraken CRvB. Kan de Adviesraad er vanuit gaan dat er, als het beleid onaangepast blijft, meer ruimte beschikbaar is voor andere zorgaspecten omdat deze gereserveerde houding niet hoeft te worden aangenomen?

Uw reactie ziet de Adviesraad met belangstelling tegemoet.

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Zuidplas

W. Penninga (voorzitter)